

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

Pénz- és értéküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,
a lap szellemi részét illető közlemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
esimzendő.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Paget János**; Berde Áron, Szabó Sámuel, Szentgyörgyi József, Vörös Sándor,
felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

Tartalom: Országos gyümölcs-kiállítás Budapest. IV. -- Néhány szó a komlótermelésről. (r.) — Az almának télire való eltevéséről. (E—s.) A földmívelési ministerium költségvetése. 1882. — A balásfalvi kiállítás. Langhammer Victor. — Könyvismertetés (Gabnaszállítási díjtételek, naptárak.) — Egyveleg: Halálhír. Kiténtetés. Octoberhavi meteorologiai észleletek. A tyukok tojástörése. — Vidéki gazd. tudósítások: Dicső-Szent-Márton, Apanagyfalu. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. Hirdetés.

Országos gyümölcs-kiállítás Budapest.

IV.

Halljuk már most, mit mondanak gazd. egyletünk gyűjteményes kiállításáról mások!

A „Földmívelési érdekeink“ tudósítója így szól: „A legcsinosabb és leggazdagabb gyűjteménye volt az erdélyi gazdasági egyesületnek. A ki foglalkozott a pomológiával, az jól tudja, hogy mily bajos az egyes fajták nevét meghatározni. Igaz, hogy van az egyes gyümölcsön sok ismertető jel: milyen pl. az alak, nagyság, szín, a héj minősége, a szár állása, ezek környékének barázdoltsága, a gyümölcs ize, szaga, a magház alakja stb., de azért még a legnagyobb pomologusok megakadnak a meghatározásnál hébe-korba. Annál elismerésre méltóbb tehát az erdélyiek gyűjteményes kiállítása, mert ők a kiállított 246 fajta almát és a 205 fajta körtét a legpontosabban meghatározták s így kiállításuk a legtanulmányosabb is volt.

A „Gazdasági mérnök“ legújabb számában a következőket olvassuk:

„A kiállítás fénypontját, úgy a fajtagazdaság, mint a minőség és helyes elnevezés tekintetében az erdélyi gazdasági egylet képezte. Az egész kiállításnak ez volt a legtanulmányosabb gyűjteménye s az egész berendezés, kezdve a fajták pontos elnevezésétől le egészen a legcsekélyebb fontosságú körülményig: minden a legalaposabban képezett szakértői kezekre, pompás izlésre és a kiállítás céljának helyes felfogására val-

lott. A fajták beosztása és elnevezése Lucas ismert pomologus rendszere szerint történt. Mindössze 246 fajta alma és 205 körte lett kiállítva.“

A „Vasárnapi ujság“ idei 44-ik száma Török Kálmán kedves régi író és buzgó új pomologus tollából hoz „Emlékezés a gyümölcs-kiállításra“ czim alatt nagyon szellemes csevegést, melyben a mi gyűjteményünkről a következőleg emlékezik meg:

„Egy nagy keresztalaku asztal foglalta el a nagy terem kellő közepét; az asztalon tokozatos garádicsok, hat sor egymás fölött; a garádicsos emelvényen szépen sorjába rakott csinos fatárnyérvák, középből kinyúló fölül gombos nyéllel, melyeket tetszetős izléssel egyedül e czélra készített Buckel Károly uram, kolozsvári derék esztergályos mester; a tányer fanyeléhez nemzeti szín zsinórra kötve egy kis papirtábla s minden papirtáblán a kiállító „Erdélyi gazdasági egylet“ neve alatt a kiállított gyümölcs neve. Az asztal egyik oldalán az almák, másik oldalán a körték és mindenik gyümölcsfaj szépen besorolva először a kitünők, aztán a jelesek, végre a jók csoportjába s azok ismét a pomologiai osztályokba, külön a vajoncok és félvajoncok, külön a pergamentek és félpergamentek, zöld hosszú, kobak-, Kálmánkörték, russeletek, muskotályok, háj, fűszeres, főzni való körték; az almáknál külön a bordák, külön a csörgő, a róza, a fontos almák, az aranykák, galambkák, ramburok, pirus, szürke, masánszki, via-z és aranyretek, csikosak, csucos és pogácsa almák, ezek is mind külön ábécze rendben, — szemel gyönyörködtető tarka színvegyületekben, hogy festő nem tudná lefesteni szíbben! Néhány ezer alma és körte csupán ez egy gyűjteményben. No az igaz, hogy ily teljes, ily gondosan, rendszeresen osztályozott és izléssel kiállított gyűjtemény nem is volt több az egész tárlaton, megtanulhatta a kezdő gyümölcstermesztő ez egyből az egész pomológiát. A kis Erdély ezzel bizony leteremtette az egész Magyarország, de el is vitte a legelső díjat s Veress Ferencz és Ga-

mauf Vilmos, a kolozsvári gazdasági egyesület kiküldöttei, kik oly utánzásra méltó buzgóságot fejtettek ki egy lehetőleg teljes gyűjtemény összehozatalában, büszkék lehetnek a hódításra, melyet fáradozásuk mi nálunk kivivott.

„A jó öreg Nagy Ferencz, — a „Vasárnapi ujság” szerkesztőjének édes atyja, — ki oly fáradhatatlan buzgalommal terjesztette a gyümölcsstermesztést Erdélyben, ki azt a kertet alapította, melyből a gyönyörű gyűjtemény nagy része kikerült; a derék pomologus, kinek keze nyoma ott van Erdély majd minden hiresebb gyümölcsén, kinek tapasztalataihoz annyian fordultak e szakkal foglalkozók közül, kit a híres belga Grégoire is annyira megbecsült, hogy az ő neve alatt (François Nagy) vezetett be egy jeles körtefajt és most róla nevezi a pomologia és a kinek iratai nekem, mint afféle kezdő pomologusnak, oly sok jó utasítást adtak, — hogy örülne az most, látva a gyümölcsét buzgó fáradozásának. Azt hiszem a sok édes gyümölcs között, a mit ő termesztett, ez volna a legeslegedesebb. Be kár, ő rá nézve oly későn érett meg a gyümölcs.” —

A jeles czikket rajz is kísérte, mely a gyümölcskiállítás részleteit, középett egyesületünk collectiójával tüntette fel; erről azonban eleget mondunk, — ha hallgatunk!

Néhány szó a komló-termelésről.

(r.) A komló-termelésnek hazánkban eddig csekély jelentőséget tulajdonítottak, holott földünk talaja és hazánk legnagyobb részének légmérséklete egyenesen utálnak ezen jövedelmező gazdasági ág felkarolására.

A nálunk okszerűen termelt komló kiállja a versenyt minden más ország hasonló terményeivel s jövedelmezőségi tekintetben egy gazdasági termény sem áll rendelkezésünkre, mely a komlóval versenyezhetne.

A komló-tenyésztés terjedésének hazánkban eddigelé leginkább azon féltékenység volt akadálya, melynél fogva minden nagyobb mérvű, vagy költségesebb berendezéstől tartózkodni szoktunk, ha az nem rögtön téríti meg a reá fordított kiadásokat és fizeti meg busásan munkánkat és fáradságunkat.

Ujabb időben azonban — különösen az erdélyi részekben — oly lendületnek indult a komlónak tenyésztése, hogy e részben a legszebb jövőre számíthatunk.

Az erdélyi részek komlótermelésének góc-pontja kétségen kívül Segesvár, általában a Nagy-Küküllő völgye.

Alkalmassá teszi erre mind védett fekvése és meglehetősen állandó lég mérséklete, mind talaja, mely főképen homokkal kevert és sok humust tartalmaz.

Segesvárt egymagában eddigelé 33 egyén foglalkozik komló-termeléssel, kik összesen 20 hold területet mivelnek és évi termésünyük 60—80 métermázsa közt váltakozik.

Héjas falván 2 termelő 5 hold területen 30—35 métermázsa kész komlót termel.

Keresden Bethlen grófnak, Király-halmán Petky Ferencznek vannak komló telepek.

Medgyesen — bár csak próbaképen — szintén jó eredménnyel termelik a komlót, de alig ha lesz jövője, mert a völgy szűk, a termőföld háromnegyed részén szőlő miveltetik, az utolsó negyed rész pedig csak törökbuza termelésre alkalmas.

A Nagy-Küküllő mentén felfelé a komlótermelés egész Udvarhelyig terjed.

Székely-Keresztúron Kozma Ferencz tanár 1600 ööl telepítvénye igen jó karban van, talaja 3—4 lábnyi mélységben kitünő humus tartalmu agyagos, mázgás komló-száritója a legczélszerűbb száritók mintájára épült.

Rugonfalván hárman, Székely Udvarhelyt szintén hárman termelnek komlót; de utóbbiak úgy látszik, hogy a tenyésztés módjában s különösen a szüret utáni kezelés tekintetében még nem elég jártasak.

A Maros mentén csak három szakszerűen kezelt komló-telep van; Borberekén, Hápertonban és Csekelakán Maros-Ludas mellett.

Ez utóbbi egy holdnyi minta ültetvény. Talaja, egyes foltok kivételével, erősen humus tartalmu s minden oldalról védett völgy-katlanban fekszik. Az 1890. évi első termés ezen egy hold területen 8 métermázsa volt s a tulajdonos további két holdat vett komló mivelés alá.

Nagy Szeben és Brassó vidékén többször tettek már kísérleteket a komló-termeléssel, de sikertelenül.

Eznek oka nem annyira a talaj minőségében, mint az igen változó időjárásban rejlik.

Másképen állana a komló-tenyésztés ügye a székelyföldön, névszerint: Háromszék, Csik- és Udvarhely megyékben, mely utóbbiban — mint említve volt — már is vannak komló-ültetvények.

A Székelyföld számos, szelek ellen jól védett, jeles talaju földet kitünően alkalmasok volnának a komlótenyésztésre és ez épen itt nagy fontossággal bírna. Ott a hol jó a föld, de aránylag kevés arra kell törekedni, hogy oly földmivelési ág honosodjék meg, mely a jó földet leginkább engedni kihasználni.

Erre pedig czélszerűbb növényt nem lehet találni, mint a komlót, melyből egy pár holdnyi ültetvény termése egy egész család megélhetésére elégséges.

Kis-Küküllő megyének igen sok községe szintén nagyon alkalmas volna a komló-tenyésztésre s fekvése sok tekintetben előnyösebb, mint a Nagy-Küküllő-mente.

Nagyobbszerű (80 holdnyi 4—500 métermázsa termésel) komló-ültetvények vannak még Baranyamegyében a béklyei uradalomban, továbbá Tolnamegyében: Futtakon.

Ha igen hosszú időre akarjuk az almát eltenni, úgy természetesen a hordónak is jónak és zártnak kell lennie, azaz minden nyílt hasadék és repedés nélkül

Gipz helyett sokan száraz homokot használnak; ez is jó szer az alma eltevéséhez, ha mindjárt nem is oly áthatlan a levegőre nézve, mint a gipsz. E célznak igen jól megfelelnek a szecska és a fenyőfa tülevelei is. A papiros rossz hővezető s a levegő által is meglehetősen áthatlan, úgy, hogy néha kifizeti magát, a legfinomabb almafajokat papirosba begongyolozni, épp úgy, mint azt a narancs- és citrommal teszik. E célra, ha az almát házi szükségletre tesszük el, használhatunk öreg újságpapirost; ha azonban ily almát piacra akarunk vinni, akkor már tiszta fehér papirost kell hozzá vennünk. Bármily gondosan legyen az alma becsomagolva a földolog mindig az, hogy azt ne helyezzük igen meleg helyre. Az alma sokkal alacsonyabb hőmérséketet tűr el, mint azt közönségesen feltesszük.

Ezen körülmény arra indít, hogy kimondjuk, miszerint az almák eltételére egyike a legjobb eljárásoknak abban áll, ha beföldeljük. — Némelyek használnak e célra egyszerű gödröket; mégis jobb az almát előbb hordóba rakni s azután homokos, murvás földbe ásni és pedig oly helyen, mely ment minden vízbeömléstől. A gödörnek nem kell 80 cm-nél mélyebbnek lennie, a tető azonban fedélszerűen készítve s kissé a gödör szélein túlterjedő legyen, hogy az esővíz szabadon lefolyhasson és netalán a gödörbe hatoljon.

Ezen eltevési eljárás módnak egy-üli hátránya, hogy az így eltett almák, ha egyszer tavasszal kiveszszük a gödörből, nem tarthatok sokáig. (E—s)

A balázsfalvi kiállítás.

Azon reményben, hogy becses lapjában, állattenyésztésünk érdekében kevés tért engedni sziveskedik, vagyok bátor a székházi gazdasági egyesület által Balázsfalván í. é. szeptember hó 25 én rendezett II-ik állat-kiállítás eredménye felől értesíteni.

Egyesületünk, körülményeit tekintve, leginkább a szarvasmarha tenyésztés emelését tűzte ki feladatául; ez azon tér, melyen vidékünk nepe legtöbb hajlamot s kedvet mutat és hogy ezen hajlam fokoztassék, minden évben egy kiállítás megtartása terveztetett.

Az ez évbani 46 darab 10 frankos aranyban kiosztott díjak fedezésére a nmélt. földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministerium 100 forintot adományozott, az ezen felüli hiányt egyeletünk pótolta.

Pénzbeli kitüntetésben csak is magyar fajú szarvasmarha részesülhetett, egyéb fajok dicséző oklevelek által lettek kitüntetve.

A kiállítás maga nem volt annyira látogatott, mint azt reméltük volt, a zord idő sokakat vissza riasztott, sajnos azonban, hogy meg kell említenem még azon körülményt is, hogy olyan gazdák is akadtak, kik a kiállításra szép marhájakat a megigézés féltelme miatt bocsájtani nem akarták!!!

Mindezek daczára kiállított 75 darab szarvasmarha, 30 darab ló s közöttök nehány különösen szép példány is.

Dijzattak:

Szopó-bornyus tehenekért:

az I. díjjal 5 drb. 10 frankos arannyal Baba Vaszi-
lia Karácsonfalváról. II. díj 4 drb. 10 frankos arannyal:
Koré Ferencs gazdatiszt Mundráról. III. díj 3 drb. 10
frankos arannyal: Pongrácz Gergely Balázsfalváról.
IV. díj 1 drb. 10 frankos arannyal: Steff Nikolaj Vézáról.
V. díj 1 drb. 10 frankos arannyal: Bojtor János
Türről.

Rugott bornyukéért:

I. díj 5 drb. 10 frankos arannyal: Kracsunyan
Atyim Besenyőről. II. díj 4 drb. 10 frankos arannyal: Lu-
pea Fülöp Obrázsáról. III. díj 3 drb. 10 frankos arannyal:
Tuzson Gyárfás Szász-Csanádról. IV. díj 2 drb. 10
frankos arannyal: Maiczin Nikolaj Tompaházáról. V.
díj 1 drb. 10 frankos arannyal: Szala Juon Türről.

Csikós kanczákéért:

az I. díjat 5 drb. 10 frankos aranyat: Blasianu
Alimpin, gör. katolikus esperes nyerte Balázsfalváról; a
II. 3 drb. 10 frankos arany: Nagy András karácsonfalvi
gazdatisztnak jutott.

2 és 3 éves csikókéért:

az I. díj 5 drb. 10 frankos arany: Sipos József
gazdatisztnak, a II. díj 3 drb. 10 frankos arany: Zöld
József drassoi gazdatisztnak osztatott ki.

Megemlítendőnek vélem továbbá Gróf Teleky Gusztáv
bajorországi importált allgauti teheneit, benn szü-
lött bornyakkal drassói tehénészetéből, mely tehenek már azért
is érdekes tárgyát képezték a kiállításnak, mivel itteni éghajla-
tunkhoz szokva, eredeti szép külsejüket megtartották. Ugyan
magyar tehén és allgauti bika közti keresztezés után ellett bor-
nyuk is feltűntek, ismos és husos, jó termelők által.

Simon Lajos 2 éves pinzgauti bikája, valamint fél-
vér tehenei is kiérdemelték a bizottság és látogatók figyelmét.

Ezen nevezett tenyésztők, dicséző oklevelek által lettek
buzgalmukért kitüntetve.

Ugyan dicséző okleveleket kaptak: Balog János és
Dobolyi József urak, különben pénzbeli díjazásra első
sorban érdemes csikós kanczáikéért, mint a bíráló bizottság
tagjai.

Ez talán hosszadalmas vázlata kiállításunknak, melyet
azon kívánsággal rekeszték be: bár lenne maradandó hatása s
serkentető népünket, a még legjobban jövedelmező állattenyésztés
felkarolás és fejlesztésére.

Szerdahely.

Langhammer Victor,

a székházi gazd. egylet titkára.

Könyvismertetés.

— „Gazdaszállítási díjtételek“ Budapestre,
Bécsbe, Kőbányára, Czeglédre czim alatt Steiner József

gabonakereskedő hézagpótló kis munkát bocsátott ki, melynek úgy a kereskedő, mint a termelő igen nagy hasznát fogja venni; a tiszta jövedelem pedig fele részben a tőzsdei szegény alapra, fele részben a hírlapírók nyugdíjintézete javára van felajánlva.

A könyvecske tartalma: I. Belföldi vasúti állomások. II. Oláhországi vasúti állomások. III. Hajó-állomások. IV. Jegyzetek. V. Kivonat a budapesti tőzsdei jogszokásokból. VI. Közraktári díjszabályzat. Kapható Steiner Józsefnél, fűrdő-útca 4. szám.

Egyes példány ára 20 kr. Postán bérmentve beküldve 22 kr. Nagyobb rendelményeknél megfelelő engedmények.

Gazdasági és kereskedelmi egyesületeknek 10 példány bérmentes beküldéssel 1 frt 50 kr. —

„Falusi gazda naptára 1882“, szerkeszti Szporzon Pál, XVIII. évfolyam, Budapest, Franklin társulat; ára 80 kr.

E kedvelt naptár most is felette változatos tartalommal jelent meg, mely a mezőgazdaság minden ágát öleli fel; befejezésül a havi teendők sorozatát tárva élénk. Itt-ott sikerült ábrák világosítják fel az egyes cikkek szövegét.

„Borászati naptár 1882“, szerkeszti Dr. Nyáry Ferencz, IX. évfolyam, Budapest, Franklintársulat, ára 80 kr.

E különben derék naptár most sem tud a „Bálint bácsi jövedőlései“ nélkül el lenni; a havi teendők szőlőre, pinczére gyümölcskert és faiskolára, konyha és virágos kertre terjednek ki; a mezőgazdasági agendákat ily speciális naptárból bátran ki lehetne hagyni! A szövegben több értékes cikkel és ábrával találkozunk, sőt még borkoresolyákról is van gondoskodva, hogy jó kedvvel tehessek le átolvasása után a csinos füzetet.

Mindkét naptár igen diszes kiállításban jelent meg és az érdeklődők figyelmébe jó lélekkel ajánható. —

Jegyzéknapló gazdák számára 1882; szerkeszti Wagner László, X. évfolyam, kiadják Légrády testvérek. Ára 1 frt 60 kr.

E kedvelt zsebnaptár az év minden hónapjára szóló teendők elősorolása után, a mezőgazdaság egyes ágaiból közöl hasznos és pontos adatokat és táblázatokat, mire hirdetések, majd a jegyzéknapló következik. Czélszerűbbnek látnók, ha a hirdetések a naptár befejezésül foglalnának helyet és nem úgy szólván a szöveg között. —

— **Megjelent és kapható a Magyar Polgár Nagy Naptára** az 1882-ik évre: az országos vásárok és a teljes tisztii cím- és névtár leghitelesebb kimutatásával. Tartalom: Naptárrész, egy színes könyvrajzzal és Vénus elvonulása, dr. Martin Lajos egyetemi tanártól. „Mindennapi történet“, költemény, legifj. gróf Teleki Sándortól. „A sir és a róza“, Hugó Viktor után: Tussai Gábor. „Román népdalok“, Moldován Gergelytől. „Báthori Anna és unokatestvére“, történelmi rajz, Szilágyi Sándortól. „Kengürh“, hősköltemény, Győrffy Józseftől. „Jegyessé kell lennie“, francziából Tussai „Merénylöt Bem ellen“, dr. Liske Xavertől. „A kis mama“, költemény írta Gabányi. „A tetszálalról“. „A legszokásosabb idézetek.“

„Apróságok.“ „Adomák.“ „Hasznos tudnivalók.“ A magyar birodalom tisztii címirtára, különös tekintettel az erdélyi részekre, öt teljes iv. Kolozsvári kalauz Bélyegilleték Tavirda. Posta. Táblázatok. Budapesti kalauz. Országos vásárok, legujabb és leghitelesebb kiadás. Hirdetések. Ára, csinos szinnyomatu borítékban, füzve: 1 forint. — Ugyancsak megjelent és kapható a Magyar Polgár Kis Naptára az 1882. évre dús változatos tartalommal, füzve, csinos borítékban. Ára csak 25 kr. Merendelhető és kapható a „Magyar Polgár“ kiadó hivatalában Kolozsvárt, ugyanígy minden könyvkereskedésben. —

EGYVELEG.

— Halálhír. Gróf Bethlen István erdélyrészi aristokracziánk egyik disze, a kitünő hazafi és jeles gazda élte virágkorában elhunyt. A boldogult ez idő szerint nem tartozott ugyan az erdélyi gazd. egyeslet tagjaihoz, de annak ügyei iránt melegen érdeklődött és több bizottságban, mint meghívott szakértő tevékeny részt vett. A családi gyászjelentés így szól: Özv. bethleni Gróf Bethlen Istvánné, született szeki Gróf Teleki Ilona, maga és kiskoru gyermekei: Clementine, Ilona, István, továbbá az elhunytnak édes anyja: özvegy bethleni Gróf Bethlen Jánosné, született hadadi báró Wesselényi Zsuzsánna, ugy az elhunytnek testvérei bethleni Gróf Bethlen Dániel és Aurél valamint a számos gyászoló rokon nevében, mélyen megsomorodott szível tudatja felejthetlen emlékü férjének Bethleni Gróf BETHLEN ISTVÁNNAK élete 41-ik, boldog házassága 12-ik évében, 1881-ik évi october hó 28-án Bécsben történt gyászos kimúltát. A boldogultnak hiült tetemei a bécsi reform. egyházban vasárnap october hó 30-án 2 órakor megtartott rövid gyász-istenti tisztelet után Sámsondra fognak haza szállítani s ott f. évi november hó 3-ik napján délutáni 2 órakor örök nyugalomra tétetni. — Béke poraira!

— Megérdemelt kitüntetés és ováció. Lapunk n. t. munkatársa: Fekete Lajos selmeczbányai erdészakadémiai tanár ur erdőtanácsossá neveztetvén ki, az akadémiai ifjuság fényes fáklyásmennettel üdvözölte szeretett tanárát. Fogadja részünkről is őszinte szerencsekívánatainkat és azon óhajlást, hogy közhasznu működését az eddigi eréllyel és sikerrel még számos éven át folytathassa! —

— October havi meteorologiai észleletek. A kolos-monostori állomás észleleteiből közöljük az september havi összevont adatokat, u. m. légnyomás (tengerszinre redukálva) középátlaga 760.4, legmagasabb october hó 7-én 772.2, legkisebb october hó 24-én 751.9 millimeter, közép-hőmérséklet C° 7.5, legmagasabb october hó 25-én 10.4, legkisebb october hó 20-án 4.1. A páranymás átlaga 6.4 millimeter, a légnedvesség százalékanak átlaga 84. A napontai 3-szori észlelésnél előfordult: szélesend 9 szer, szél 84-szer, ugyanis északi szél 10-szer, északkeleti szél 14-szor, keleti szél 28-szor, délkeleti szél 5-ször, deli szél 3-szor, délnyugoti szél 2-szer, nyugoti szél 17-szer és északnyugoti szél 5 ször. A

A komló termelésre nézve egy szakértő irataiból a következőket közölhetem:

Magyarországban (az erdélyi részeket is oda értve) legcélszerűbb későn érő őszi komlót tenyészteni, mert éghajlatunk erre alkalmasabb, mert az őszi komló dúsabb termést ad, mint a nyári s főleg azért, mert oly országban, mely a földmivelés más ágaival is nagy mértékben foglalkozik, fontos körülmény, hogy az egyes termények ne egy időben foglalkoztassák az ugy is csekély munkaerőt.

Az őszi komló szürete oly időre (szeptember elejére) esik, midőn a mezei munka nagy része már be van fejezve s a késő őszi munkákra még nem került a sor.

A komló egyébíránt mindenütt megterem, ahol a talaj agyagos és humus tartalma, még ha a humus tartalom nem is különösen nagy, sőt úgy látszik, hogy tulságos humus tartalom nem is válik a komló előnyére.

Kevés humust tartalmazó talaj, mint például a saazi oly komlót terem, mely kevésbbé illatos, kevésbbé zöld és általában kevésbbé fejlett. A serfőzők azonban az ilyet kedvelik.

A vizes talaj, gyakori tavaszi s nyári esőzés, a komlótenyésztésre nem igen alkalmas — és különösen figyelembe veendő, hogy komló-telepekre szelektől védett helyek használtassanak.

A komló kertek berendezésére nézve legcélszerűbb a csekefaki vagy bélyei komló-telepeket mintául venni.

Az előttem fekvő szakjelentésben még számos elméleti és gyakorlati utmutatások foglaltatnak, de helykimélés tekintetéből szorítkozom a szerzőnek azon leggyakorlatiabb indítványára, mely szerint hazánkban csak úgy lehetne a komló-tenyésztést általánosá s nagyobb mérvű fejlesztésénél fogva országos jelentőségűvé tenni, ha a kormány és névszerint a kereskedelmi ministerium itt is, mint a kereskedelem-, ipar- és földmivelésnek már annyi különböző ágazataiban megteszi a kezdeményezést ezen a téren is, úgy mint ezt — köszönet érte — annyi irányban már megtette s akár meglevő szakférjak, akár a kolos-monostori vagy más gazdasági tanintézet növendekai közül kellő állami segélyezéssel oly vándortanárokat képeztet a komlótenyésztés előmozdítására, mint azt a gyümölcsészet és szőlőgazdaság terén örömmel tapasztalni már nem egy példát volnánk képesek felmutatni.

Vagy nem akadnának-e itt emberek, kik a már nevet kivívott komló-termelő vidéket bentazva, a termelés módzatait, ok- és czélyszerűségét tanulmányozzák és gyűjtött tapasztalataikat ez országban — mely kétségtelenül alkalmas e jövővelmező gazdasági ág mivelésére — érvényesítenék.

Nem lehetne-e — ha bár idővel is — létesíteni egy magyar komló piactot, mely kivívja előbb, bár a hasonlatosságot, később a föltényt a cseh komló piactok felett.

Fontoljunk meg a dolgot és cselekedjünk — első sorban azok, kik erre hivatva vannak.

Az almának télire való eltevéséről.

egy amerikai lapban a következők állottak:

Az alma oly becses adománya a természetnek az emberek részére, hogy megbocsáthatlan lenne, azt elromlani hagyni gondozás hiányában. Nem vélünk helytelenül cselekedni, midőn egyetmást közlünk azon eljárásról, miként kell az almát télre eltenni.

Az első mire suly fektetendő, a gondos osztályozás. Útés vagy zuzódás által foltossá lett alma könnyen rothadásba megy át, habár a sérülés látszólag sokszor csak a héjra terjed ki, mindazáltal a husban levő sejtek is szétszakadnak s az így a husba ömlő nedv ha fel nem szivatik, legtöbnyire erjedésnek indul. Az erjedés, a mint tudjuk, kezdete az általános felbomlásnak, mely az esetben egyik almáról a másikra fog elterjedni. Egy ilyen alma úgy hat, mint egy darab kovász a tésztaiban.

Azt tapasztalásból tudjuk, hogy igen bajos oly embereket kapni, kik a szükséges vigyázattal szednék le az almát. Ez lassu és fáradságos munka s könnyen kísértethe jönnek az almát inkább lerázni az ágról, mint annak hegyére kuszni s egyenkint leszedni.

Ha az alma füre esik a nélkül, hogy esése közben az ágakhoz horzsolódott vagy ütődött volna, akkor a sérülés eleinte alig észrevehetőleg jelentkezik s a vizsgáló figyelmét könnyen kikerüli. Az ily sérült helyek száradás által ártalmatlanná válnak ugyan; mégis többször megesik, főleg ha az alma hordóba téve meleg pinczében helyeztetik el, hogy erjedést okoznak s ezt nemcsak azon egy almára, hanem az egész hordóra kiterjesztik. Egy rossz alma egy hordó egészséges almában több kárt okoz, mint egy fekete birka egy fehér nyájban. Minden esetben helyén van a legkevésbé is hibás almát félre tenni. Ezek megaszalhatók vagy elfogyaszthatók, míg a teljesen egészségesek gondosan megtörülgetve hosszabb időre eltehetők.

Jobb fajta egészséges almát, hogy azok igen hosszú időre is épek maradjanak, szokás gipszbe eltenni. A gipsz a nedveséget magába szívja, elzárja a levegőt az almától, megőrzi annak illatját és zamatját s egyenletes hőmérsékletet tart fenn. Az alma ellentáll meglehetősen alacsony hőmérséknek, föltéve, hogy a hőmérséknek süllyedése nem egyszerre, de fokozatosan történik. Mindig csak a hőség vagy hideg okozta, hirtelen kitágulás vagy összehuzódás rombolja szét az alma husának sejt-szerkezetét s így előidézi annak felbomlását. Ettünk oly almát, mely 2 évig volt gipszben elteve anélkül, hogy zamatját és omlósságát elvesztette volna. Egy hordó almára nem igen sok gipsz kell, főleg ha nagyok az almák, közönségesen a hordó megtöltése után adunk az almára gipszet, hogy e hordó óvatos rázása által egyenletesen oszadjék el az almák között. Ily módon az almák közti hézagok mind ki lesznek töltve és több almát rakhatunk el egy hordóba, mintha felváltva minden réteg almára egy réteg gipszet tennénk. Tetejébe záradéku egy réteg gipszet adunk s azután a hordó fedelét ráerősítjük s a hordót hüvös helyre állítjuk.

A földmivelés- ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministerium költségvetése 1882.

A „Magyar Föld“ után közölve.

Rendes kiadások	1881. évi hitel	1882. évi elő- irányzat	Az 1882. évi előirányzat	
			több	kevesebb
Központi igazgatás	223,050	240,486	17,436	—
Ipari-, kereskedelmi- és külkereskedelmi czélok	80,170	121,670	41,500	—
A gazdaság különböző ágainak emelése	264,050	364,126	100,076	—
Gazdasági tanintézetek	255,400	266,300	10,900	—
Állami erdők	4.059,838	4 055,164	—	4,674
Erdőfelügyelőség	79,000	85,000	6,000	—
Országos erdei alap	30,000	24,000	—	6,000
Állami lótenyészintézetek	2.501,470	2.571,842	70,372	—
Budapesti állatorvosi tanintézet	39,315	42,650	3,335	—
Földtani intézet	28,000	32,000	4,000	—
Statisztikai hivatal	55,700	111,540	55,840	—
Tengeri hajózás és révügy	166,124	188,274	22,150	—
Budapesti kir. zálogházak	257,000	307,140	50,140	—
	8 039,117	8.410,192	381,749	10,674
Rendes kiadások				
Ipari-, kereskedelmi- és külkereskedelmi czélok	15,400	32,400	17,000	—
Gazdasági tanintézetek	107,730	108,968	1,238	104,391
Állami erdők	6.000,000	5 895,609	—	—
Országos erdei alap	30 000	24,000	—	6,000
Állami lótenyészintézetek	1.819 229	1.908,535	89,306	—
Vesztegintézetek	14,200	18,000	3,800	—
Budapesti állatorvosi tanintézet	7,140	9,500	2,360	—
Bányaitételek	90,000	80 000	—	10,000
Az áruforgalmi nyil. ürlapok után 2 kros bélyeg	—	60 000	60 000	—
Tengeri hajózás és révügy	75,120	102,216	27,096	—
Budapesti kir. zálogházak	257 000	307,140	50,140	—
Alapok, alapítványok és különféle bevételek	35,180	35 079	—	101
	8.150,990	8.581,438	250,940	120,492

Ezen számadatokból az tűnik ki, hogy jóllehet közzgazdaságunk emelésére 1882-ben 369,075 frttal többet fordítunk, mint 1881-ben, a földmivelési miniszterium fedezetlen hiánya csak 174,664 frttal nagyobb az 1881. évinél; tényleg pedig ezen hiány csak 65,554 frttal nagyobb az 1881. évi fedezetlen hiánynál, mert a határörvidéki állami erdők mellékhaszonvételei 109,110 frtnyi összegben, melyek az 1881. évi költségvetésben ezen tárca bevételei közt szerepeltek, 1882. évi költségvetésben a pénzügyi tárcahoz helyeztettek át. Tanubizonysága ezen eredmény a választott és követett irány helyességének, mert a befektetett tőkék csakugyan gyümölcsözőn lettek elhelyezve, a mennyiben ezen miniszterium bevételei évről-évre növekedvén, a gazdasági-, ipari- s kereskedelmi ágak fejlesztését lehetségessé teszik a nélkül, hogy az országtól nagyobb pénzbeli áldozatot igényeltetnének.

csapadékos napok száma tett 19-et, hó 1, jég 1, égháboru 1 napon, összesen 97 5 millimeter csapadék volt e hónapban, legtöbb 20-án, azaz 15-1 millimeter. — A budapesti központi időjelző állomás jóslatai közül — melyek az erdélyi gazd. egy-let helmonostorutzcai irodájánál láthatók — october hóban egészen teljesült 80%, részben teljesült 10% és nem teljesült 10%.

— Hogyan szoktatjuk el a tyukokat a tojástartásról? Hogy a tyukokat a tojá-csipkedéstől elszoktassuk, zárjuk el őket elkülönített helyre néhány hétre; adjunk nekik naponta egyszer finoman megvagdalt nyers húst és gondoskodjunk, hogy mésztartalmu anyagok mindig előttük legyenek. Ezenkívül adjunk nekik 2 vagy 3 mesterséges tojástart, oly anyagból, mely a csipkedés folytán el nem törik, tehát porcelánból. A tyukok ezen tojástartokat eleinte csipkedni fogják, de rövid idő múlva, ha látják fáradságuk eredménytelenségét, felhagynak vele és egészen elszoknak attól. A húsétel és mésztartalmu anyagok kielégítik vágyukat animalis eleség és mész után, úgy hogy mindenkorra elszoknak egy néhány hét alatt, emlíet rosz szokásuktól. (G.)

VIDÉKI GAZDASÁGI TUDÓSÍTÁSOK.

Dicső-Szent-Márton 1881. nov. 3-án.

Gazdánk ez évben is csak a reménnyel maradtak, az őszi és tavaszi szalmas gabona, mely kitünő termést ígért, alig adott kielégítőt, egy kalangya (30 keves) buza 20—25 literet adott, rozs 30—35 literet, zab, alakor, árpa 40—50 literet, szalma van elég. Törökbuza-termés alig mondható feltermésnek s a mi van, az sincsen jól elkészülve, a folytonos eső miatt a betakarítása is csak igen nehezen volt eszközölhető. Szőlő ugy mennyiségileg, mint minőségileg rosz, a must 6-tól 12 %-ig váltakozik s csakis a külföldi fajok mutatnak többet, azonban azok is gyengék, egy hectoliter must 5—8 frutg adatik. Csak igen kevés borvevők volt. Őszi vetés ugarba elvégezve, törökbuza után most folyik. Állataink egészségesek, táplálékuk elég van s jó miúőségű. Székely János.

Apanagyfalu 1881. november 5.

Az őszi vetés be lett végezve, jó időben vethettünk s épen ezért vetéseink szépek s roszból és alakorból még lenne elvetendő, de a tegnapielőtt beköszöntött tel félibeszakította a szántás-vetést. A törökbuza szedes könnyen lett elvégezve, mert telényi természettel be kell emünk s abból is sok az éretlen. A silány szüret october 24-én megtartott, a hozam mennyiségileg és minőségileg is jóval hátrább áll a tavalyinál. Czukortartalom klosternéuburgi merő szerőat 12%. Savtartalom 1.8 s némelyeknél ennél is több. Holdanként atlag szűrtünk 3 hektoliteret, mások fel hektoliterrel is beérték. Takarmányrépa jól fizetett, csakhogy nagyobb is lehetett volna. A mustnak ó vedrét — noha savanyu — 1 fit 10 kron fizetik. Gazdasági állataink egészségesek. A sertések te élése költséges, mert makktermés nyincs. Gabona árak helyt állanak. Rösztler Károly.

Üzleti heti szemle.

(A „Pesther Lloyd“ nyomán.)

Gabona és gyapjupiacz Budapest, 1881. october 30-ától november 5 éig.

Buza hanyha üzlet, forgalom 70,000 metermázsa, ár 11.85 frt.

Rosz gyenge üzlet, forgalom 4000 metermázsa, ár 8.85 frt.

Árpa gyenge üzlet, forgalom 10,000 metermázsa, ár: takarmányárpa 7.55 frt, seres árpa 9.50 frt.

Zab jó üzlet, forgalom 5000 metermázsa, ár 7.67 frt.

Törökbuza szilárd üzlet, forgalom 12,000 metermázsa ár 6.65 frt.

Gyapju a lefolyt héten mintegy 1000 metermázsa, középminőségű egynyiretű gyapju kelt el belföldi gyárosok részére metermázsként 90—104 frtjával.

Gyárilag mosott gyapjuból szintén mintegy 9500 kilogramm, kilogrammonként 1.85—2.65 frton vásároltatott meg belföldi gyárosok által.

Gabona-árak:

minimum és maximum: Budapest nov. 5. | Bécs nov. 5.

Buza	11.10 — 12.85 frt	12.00 — 14.00 frt
Rosz	8.70 — 9.00 frt	9.45 — 9.75 frt
Árpa, takarmány	7.40 — 7.70 frt	7.50 — 8.00 frt
Árpa, szeszfőzésre	7.75 — 8.75 frt	9.00 — 10.00 frt
Árpa, seres	9.00 — 1.00 frt	9.75 — 10.25 frt
Zab	7.50 — 7.85 frt	8.00 — 8.55 frt
Törökbuza	6.50 — 6.80 frt	7.40 — 8.00 frt

Budapesti marhavásár nov. 3-ikán. Összes felhajtás 1705 db. nagy és 3292 drb. apró marha. Ebből eladott 35 db. bika, 741 db. ökör, 663 db. vágó tehén, 112 db. fejős tehén, 154 db. bival, 190 db. borju, 3202 db. birka. Arak: bika darabonként 57—157 frt, ökör páronként 160—306 frt, vágó tehén páronként 145—250 frt, fejős tehén darabonként 80—192 frt, bival páronként 160—206 frt, borju darabonként 12—35 frt, birka párja 7—15 frt. Húsarak 100 kilonként: ökörhús 47—49 1/2 frt, tehénhús 46—47 frt, borjuhús 80—100 frt, bivalhús 43—45.50 frt.

Bécsi marhavásár oct. 31-ikén. Összes felhajtás 2847 drb és pedig 1292 drb. magyar, 543 drb. lengyel és 144 drb. német fajta és 868 vesztegári ökör, melyből — drb. ökör, — drb. tehén, — drb. bika és — db. bival. Arak 100 kilonként: magyar hizó 52—59 frt, lengyel 54—59 frt, német 56—60 frt, tehén 50—52 frt, bika 47—49 frt, bival 40—44 frt.

Kőhányai sertésvásár nov. 5-én. (Az első magyar sertésbizalmi és kölcsönelőlegelő részvénytársaság jelentése.) A tartós esőzés a feneketlen hajtó ut a kőhányai vasúti berakodásokhoz, hozzájárultak ahhoz, hogy kivivők kevesebbet vásároltak, mert nehéz sertéseket az ily uton csakis veszteséggel lehet továbbítani. — Ennek következtében behéz magyar sertések ára 1—2 frttal csökkent meg; ellenben könnyebb fajták különösen szerb és román eredetűek keresettek és szilárd áron vétettek.

Jegyzett árak: magyar válogatott áru 280—320 klgr. nehéz 57—58 kr. 180—220 klgr., nehéz 57—57 1/2 kr. Öreg 300 klgr. tuli 56 kr., vidéki sertés 45—56 kr., Syrmiai 56 1/2 kr. Transitóban: szerbiai 56 1/2 — 59 kr. romániai 58—59 1/2 kr., tüskés 55—75 1/2 kr tiszta klgrként.

Takarmány árak: tengeri bánáti 6.90 frt, román 7 frt, árpa 7.75 frt. Helyi állomány: okt. 28-án maradt: 77,277 drb; hozzá hajtattott: alvidékről kövér 5772 drb.,

sovány 424 db., Szerbiából 1630 db., Romániából 1445 db., magyar államvasutal 376 db., vidéki felhajtás 27 db., budai vámoknál 96 drb., együtt 9780 drb., összesen 87,057 drb. Elhajtattott: Felvidékre 219 drb. Bécsbe (m. h. 484 drb.) 2220 drb., Csehországba 463 drb., Bodenbachon át 5366 drb., Ruttikán át 1248 drb., Dél-németországba 283 drb., Budapesti ogyasztás 2287 drb., kültelki fogyasztás 110 drb., magyar államvasutal 135 drb., összesen 12,340 drb., marad állomány 74,717 db. A részvény szállásokban 20,586 db. van elhelyezve.

Az egészségrendőri és transito szállásokban maradt okt. 28 árol 15,884 db., hozzáhajtattott: romániai 1455 db., szerbiai 1630 db. együtt 3085 db. összesen 18,969 db., elhajtattott 3284 drb. marad állomány 15,685 drb. és pedig 4239 db. szerb és 11,356 db. román. Az egészségi vizsgálatnál eddig 3212 drb. a fogyasztás alól kivonatott és technikai célokra feldolgoztatott.

Disznósír: kész áru hordóval együtt 72 frt, november havi kötésben hordó nélkül 69—68³/₄ frt.

Szalonna: vidéki szalonna — frt, városi áru 63¹/₂ frt, füstölt szalonna 70 frt.

Bácsi sertésvásár oct. 31-ikén. Összes felhajtás 4129 drb. és pedig 1067 lrb. nehéz, 1208 drb. középnehéz és 1575 drb. süldő; melyből 2054 drb. magyar, 1575 drb. orosz-lengyel, 325 drb. szerb és 175 drb. oláh fajta. Arak 100 kilonként: nehéz 53 54 frt, középnehéz 48—51 frt, süldő 36—45 frt; szalonna és zsír 69—70 frt.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetés.

Lóhere, luczerna, baltaczimmagot, valamint bármi néven nevezendő vetésre alkalmas gazdasági magvakat legmagosabb árak mellett vásárolnak

Wolfner és Weisz,

magkereskedők.

Bécs, I. Wallfischgasse 11. sz., hova szives ajánlatok (24) minta kíséretében intézendők. (7—14.)

Piaczi árak.

A heti vásár		Egy hectoliter vagy metermázsá*						100 kilo		1 köbméter	1 kilo
helye	napja	száta buz.	legy buz.	rozsa	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tüzifa	marhabar
Á r a k r a j o z á r o k b a n											
Sesztéroze	nov. 1	800	650	600	—	290	500	210	60	320	36
Brassó	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Csik-Szereda	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Décs*	nov. 1	1190	950	880	—	430	310	640	220	390	50
Déva	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Erzsébetváros	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fogarás	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
K.-Fehérvár*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sy.-Sz.-M. klés	oct. 29	1600	—	650	600	300	640	280	80	160	40
Kolozsvár	nov. 3	900	—	580	—	300	500	250	240	350	46
M.-Vásárhely	nov. 3	1042	825	755	652	300	625	325	140	450	40
Nagy-Enyed	nov. 3	1020	825	690	—	169	450	290	180	260	40
N.-Ezerben	nov. 4	800	630	530	—	320	530	150	90	375	46—48
Szegesvár	nov. 3	700	475	475	—	265	520	150	80	200	44
S.-Sz.-György	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sz.-Régen	nov. 3	800	612 ¹ / ₂	562 ¹ / ₂	—	330	500	240	110	310	36
Sz.-udvarhely	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

*) A csillaggal jelelt árak metermázsára értendők.

Mellékletek

100 darabonként 1 forint 50 krjával számíthatnak.

A hirdetés szövegét a t. megrendelő minden külön díj nélkül teljesítés szerint akárhányszor változtathatják.

Az Erdélyi gazda* hirdetési díjszabályzata.

A kívánt tér megnevezése	széri hirdetésnél										
	1-3	4-10	11-15	16-20	21-30	31-36	37-42	43-52	53-60	61-70	71-80
	1 forint										
1/16 v. egész oldal	7	30	3	6	95	120	140	160	180	210	240
1/16 v. fél "	4	10	15	33	45	60	70	80	90	105	120
1/16 v. negyed "	3	6	9	17	24	30	35	40	45	53	60
1/16 v. nyolcad old.	2	3	5	9	12	15	18	20	23	27	30
1/16 v. tizenhatod "	1	2	3	5	6	8	9	10	12	14	16

Kivételül 30 kr helyegül annyszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.

Egyletünk t. tagjai

és lapunk t. előfizetői

25% vagyis egy negyedréz engedményben részesülnek ha hirdetésük beküldésekor takszagi vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.